

Regering misbruger EU-henstilling som undskyldning for hestekur i 2011

Danmark er EU's absolutte duks, når det kommer til holdbare offentlige finanser og mulighederne for at klare fremtidens udfordringer. Men samtidig overskrider Danmark for første gang i 2010 et af EU's såkaldte konvergenskriterier med hensyn til det offentlige underskud. Danmark vil derfor få en henstilling fra EU om at nedbringe underskuddet frem mod 2013. Regeringen misbruger dog allerede udsigten til en henstilling som undskyldning til at foretage offentlige nedskæringer både mht. servicen og investeringerne allerede fra 2011. Nedskæringer i 2011 er gift for økonomien, og henstillingen bør ses i lyset af konjunktursituationen. Først fra 2012 og 2013 vil konjunkturerne formentlig tilsige konsolidering og klare det meste selv.

af chefanalytiker **Martin Madsen**
og stud.polit **Jeppe Druedahl**

17. februar 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Danmarks offentlige underskud ventes at blive 5½ pct. af BNP i 2010 svarende til 95 mia. kr. Men korrigeret for konjunkturer er det strukturelle underskud det næstlaveste blandt de 14 EU-lande, vi typisk sammenligner os med.
- Finansministeriet forventer, at Danmark får en henstilling fra EU om at nedbringe underskuddet til under 3 pct. af BNP senest i 2013, og at den strukturelle saldo i gennemsnit skal forbedres med mindst ½ pct. af BNP om året i 2011-2013 svarende til den henstilling, som Tyskland har modtaget.
- Men Danmarks offentlige ØMU-gæld er den laveste blandt EU-landene og er langt fra at overskride konvergenskravet om en gæld på højst 60 pct. af BNP i modsætning til bl.a. Tyskland, som har en ØMU-gæld på 79 pct. af BNP. Og ser man på den mere relevante offentlige nettogæld, så har Danmark ikke nogen gæld.
- Målt på den finanspolitiske holdbarhed har Danmark de sundeste offentlige finanser.
- Hensynet til konjunkturerne og risikoen for skader på de økonomiske strukturer må veje tungere end en eventuel henstilling fra EU i forhold til konvergenskriterierne. AE advarer derfor regeringen om at lukke øjnene for, om konjunktursituationen tillader en opstramning allerede i 2011 og misbruge EU's henstilling som undskyldning for en hestekur i 2011.

Kontakt

Chefanalytiker
Martin Madsen
Tlf. 33 55 77 18
Mobil 20 95 64 05
mm@ae.dk

Presseansvarlig
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

Finansministeriet venter EU-henstilling om at spare 27 mia. kr. til 2013

I Økonomisk Redegørelse fra december 2009 fremgår det på side 13-15, at:

"EU-landene har i efteråret 2009 aftalt fælles overordnede principper for finanspolitiske exitstrategier. Principperne indebærer blandt andet, at landenes konsolideringsplaner bør differentieres i lyset af deres respektive udfordringer. EU-aftalerne indebærer, at alle EU-lande – under den forudsætning, at Kommissionens prognoser fortsat bekræfter, at opsvinget styrkes og bliver bæredygtigt – bør starte konsolideringen senest i 2011...De henstillinger, der netop er vedtaget for andre lande, peger på, at Danmark skal nedbringe underskuddet til under 3 pct. af BNP senest i 2013, og at den strukturelle saldo i gennemsnit skal forbedres med mindst ½ pct. af BNP (ca. 9 mia. kr.) om året i 2011-2013. Det svarer til den henstilling, som Tyskland har modtaget, og som er den mildeste af alle de afgivne henstillinger."

Regeringen har på den baggrund bebudet smalkost i dansk økonomi fra 2011-2013, hvor der skal spares i alt 27 mia. kr.

Regeringen misbruger henstilling som undskyldning for hestekur

Regeringen misbruger udsigten til en henstilling som undskyldning til at foretage offentlige nedskæringer både mht. servicen og investeringerne allerede fra 2011.

Regeringen planlægger allerede i 2011 at reducere de offentlige investeringer med 11 procent, fremgår det af Finansministeriets Økonomiske Redegørelse fra december 2009. Det vil alene bidrage med 7 mia. kr. ud af de 27 mia. kr. Hertil kommer, at den gradvise finansiering af skattereformen løser yderligere 11 mia. kr. frem mod 2013 og alene fra 2010 til 2011 bidrager til finansieringen med ca. 5 mia. kr.

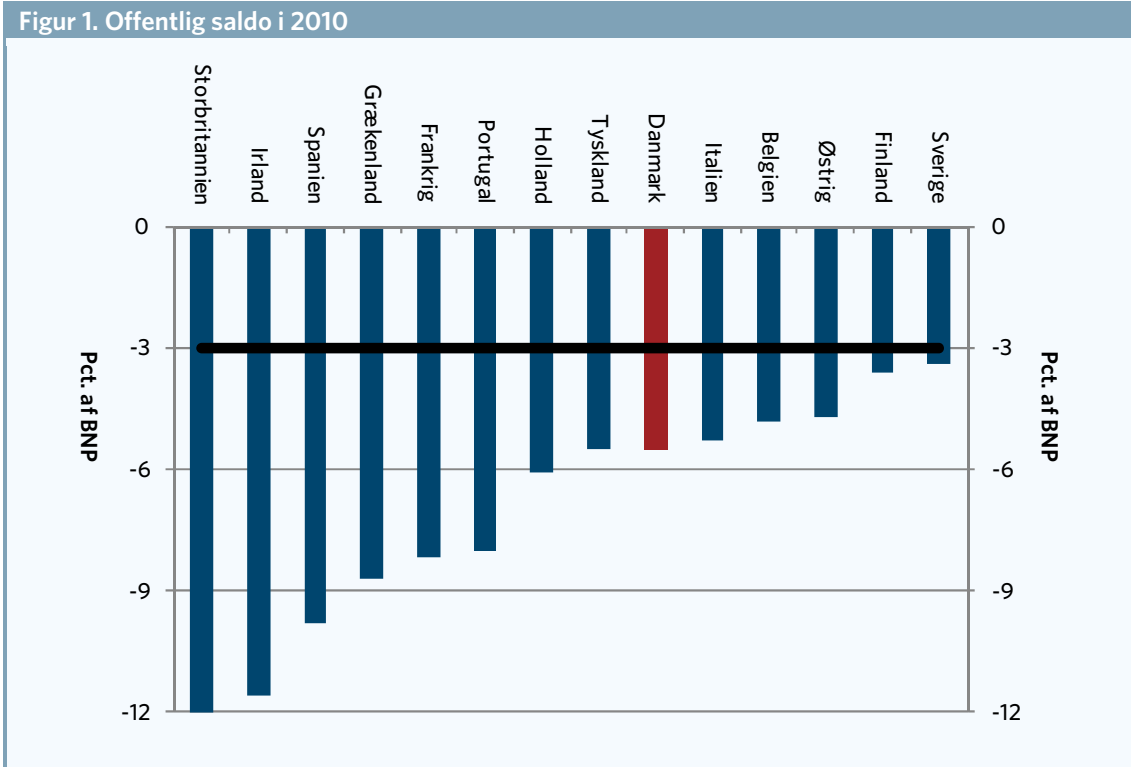
Regeringen taler endvidere om nulvækst i det offentlige forbrug i 2011. Det kan lyde harmløst men dækker reelt over nedskæringer, hvis man følger Finansministeriets regneregler fra 2015-planen, hvor det fremgår, at der kræves 1 procent realvækst i det offentlige forbrug for at sikre uændret antal offentlige ansatte pr. bruger.

Nedskæringer i 2011 er gift for økonomien og risikerer at tage pusten helt ud af det i forvejen forkølede opsving. De store underskud er et spejlbillede på den store økonomiske krise. Det nytter ikke at spare sig ud af en sådan situation. Det gælder om at undgå, at ledigheden bider sig fast på et uholdbart højt niveau. Danmark kan tillade sig at føre en ekspansiv finanspolitik også i 2011, da de underliggende offentlige finanser er relativt sunde.

Naturligvis kan de store underskud ikke fortsætte og en opstramning i 2012-13 vil formentlig være på sin plads, hvis opsvinget er selv bærende. EU's henstilling bør ses i lyset af konjunktursituationen.

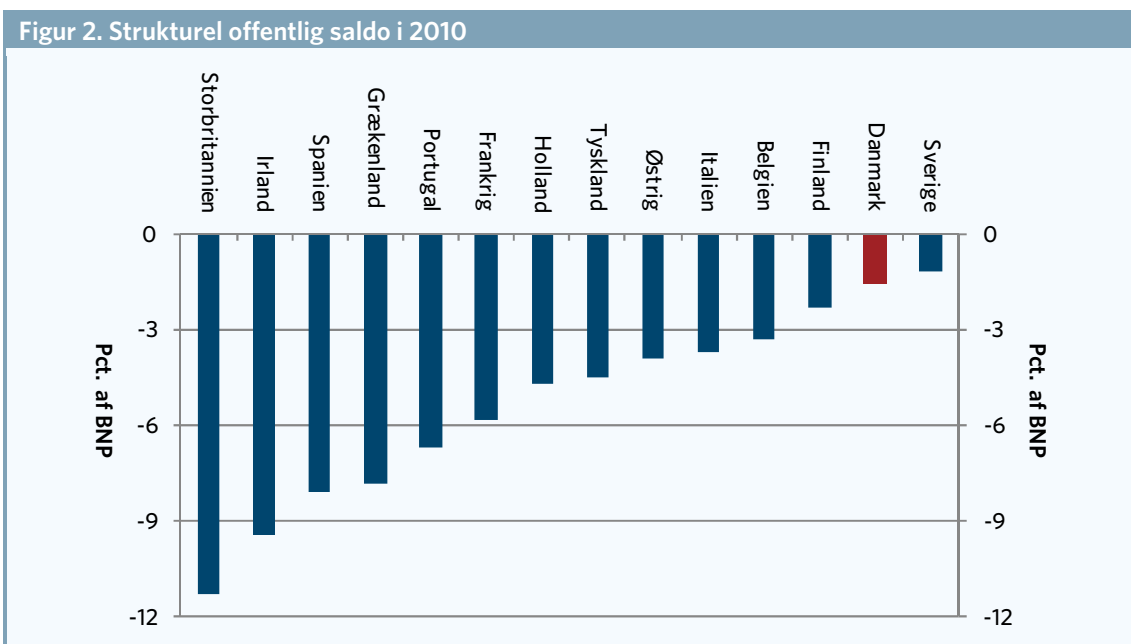
Nedenfor gennemgås Danmarks relative placering med hensyn til offentlig saldo (faktisk og strukturel), offentlig gæld (brutto/ØMU og netto) samt EU-kommissionens finanspolitiske holdbarhedsindikator. Det kan forekomme urimeligt, hvis Danmark får en henstilling, som den Tyskland har fået trods samme offentlige underskud, eftersom Tysklands gæld er nær det dobbelte, de strukturelle underskud er langt større og den finanspolitiske langsigts holdbarhed er ringere. En henstilling udelukkende baseret på det faktiske underskud i 2010 synes enøjet.

Danmarks offentlige underskud i 2010 er på 5½ pct. af BNP svarende til 95 mia. kr. Det svarer til Tysklands underskud. Det fremgår af figur 1. Men korrigeres det faktiske underskud for konjunkturer mm. ses, at Danmarks strukturelle underskud er det næstlaveste blandt de 14 EU-lande, vi typisk sammenligner os med. Det fremgår af figur 2.

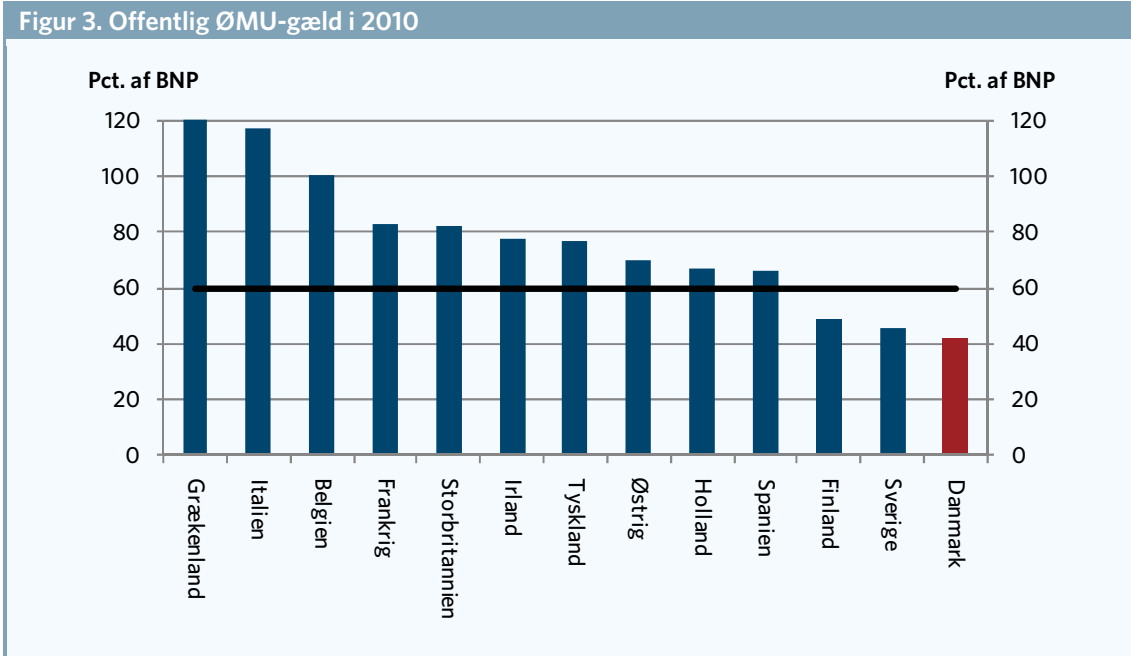
Anm. Stregen angiver konvergenskravet om offentlige underskud på maksimalt 3 pct. af BNP. Grækenlands og Irlands offentlige saldo er forbedret med 3-3½ pct. af BNP i deres seneste konvergensprogram sammenlignet med EU-kommissionens seneste efterårsprognose fra 2009.

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets Økonomisk Redegørelse, december 2009 for Danmark, EU-kommissionens efterårsprognose 2009 for Portugal (som er eneste land tilsammen med Danmark blandt EU15-landene, som endnu ikke har afleveret sit konvergensprogram) og landenes egen vurdering i deres netop indsendte Konvergensprogram for 2009/2010.

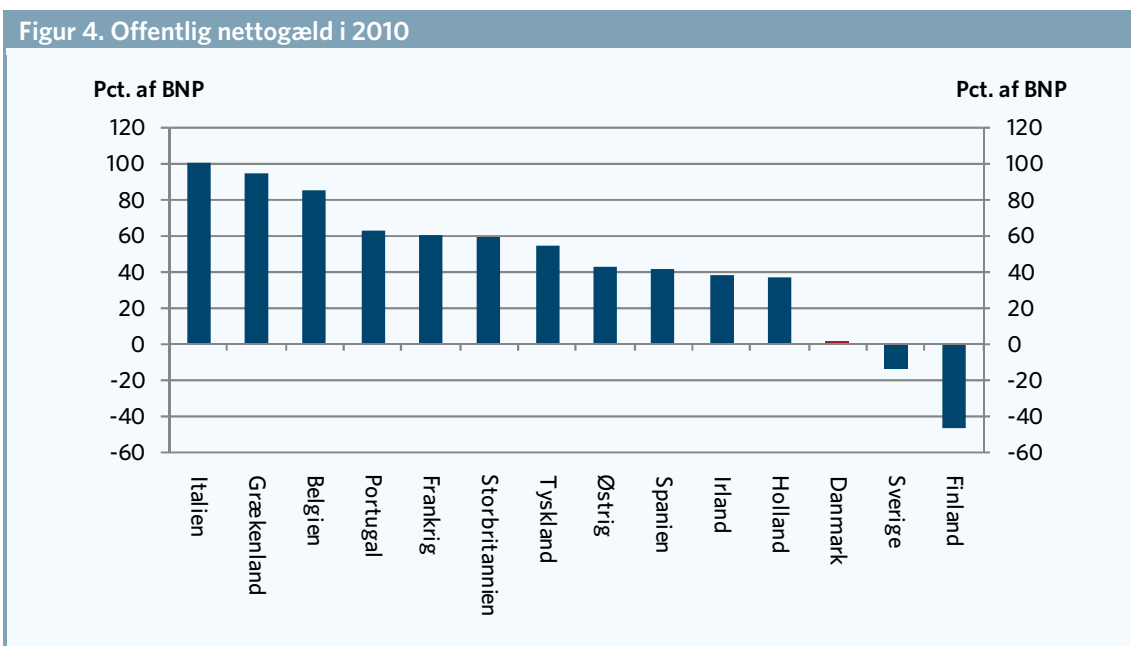
Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets Økonomisk Redegørelse, december 2009 for Danmark, EU-kommissionens efterårsprognose 2009 og landenes egen vurdering i deres netop indsendte Konvergensprogram for 2009/2010.

Danmarks offentlige ØMU-gæld på knap 34 pct. af BNP er den laveste blandt EU-landene og er langt fra at overskride konvergenskravet, der tillader en gæld på højst 60 pct. af BNP. Tyskland har i en år-række overskredet EU's gældskrav og har en ØMU-gæld på 79 pct. af BNP i 2010. Faktisk er det kun Danmark, Sverige og Finland der opfylder gældskravet. Det fremgår af figur 3.

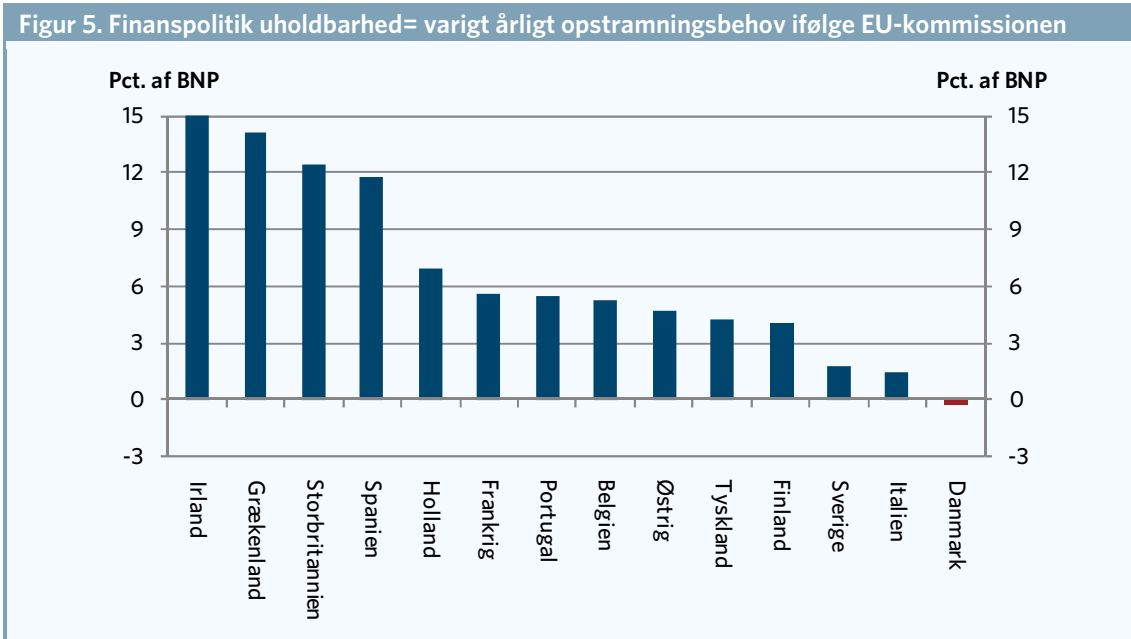
Anm. Stregen angiver konvergenskravet om offentlig ØMU-gæld på maksimalt 60 pct. af BNP.
 Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets Økonomisk Redegørelse, december 2009 for Danmark, EU-kommissionens efter-årsprognose 2009 og landenes egen vurdering i deres netop indsendte Konvergensprogram for 2009/2010.

Ser man på den mere relevante nettogæld (som også inkluderer danske aktiver i modsætning til ØMU-gælden), så har Danmark ikke nogen gæld i modsætning til bl.a. Tyskland, som har en nettogæld på 55 pct. af BNP.

Kilde: Economist http://www.economist.com/businessfinance/displayStory.cfm?story_id=15498265

I EU-kommissionens opgørelser over den finanspolitiske holdbarhed er Danmark det land, der er bedst rustet til at finansiere de langsigtede udfordringer som følge af aldring mv. Den finanspolitiske holdbarhed tager højde for den strukturelle (primære) saldo i 2010, nettogælden i 2010 samt udviklingen i de forventede merudgifter de kommende årtier som følge af bl.a. aldringen af befolkningen. Denne indikator viser således, at Danmark har de sundeste offentlige finanser blandt de europæiske lande og er derfor ikke tvunget til en for tidlig opstramning af økonomien.

Anm.: Italiens placering som det land med de næstmest holdbare offentlige finanser er vanskelig at forstå givet Italien har den største nettogæld (jf. figur 4) og strukturelle underskud, der er større end både Sverige og Finland. Det kan kun lade sig gøre, hvis udviklingen i det aldersrelaterede udgifter over tid udvikler sig meget favorabelt for Italien.

Kilde: EU-kommissionens Sustainability Report 2009 side 35 tabel III.1.1, S2-total.
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication15998_en.pdf

EU er allerede kommet med henstillinger til en række europæiske lande, hvori man anbefaler, at landene strammer finanspolitikken med mellem en halv og 2 procent af BNP om året i de kommende år. Heri består imidlertid en væsentlig risiko: Selv om der er et svagt lys for enden af krisetunnellen, og mange lande igen oplever positive vækstrater, er der nemlig lange udsigter til, at vi igen er tilbage i vækstsporet fra før, krisen satte ind. Finanspolitiske opstramninger i de lande, vi handler meget med, påvirker beskæftigelsen i Danmark. Strammer vi samtidig op i Danmark, rammes vi således dobbelt af både vores egne og nabolandene opstramninger.

Hensynet til konjunkturerne og risikoen for skader på de økonomiske strukturer må veje tungere end en eventuel henstilling fra EU i forhold til konvergenskriterierne. AE advarer derfor regeringen mod at lukke øjnene for, om konjunktursituationen tillader en opstramning allerede i 2011.

Også IMF advarede for nylig mod at trække stimuluspakkerne for hurtigt tilbage¹. Det samme gav den franske og tyske finansminister udtryk for efter et møde i slutningen af november: »Vi nåede til en gensidig acceptabel beslutning, som stiler mod 3 pct. i 2013, hvis konjunkturudviklingen tillader det«, sagde den tyske finansminister Schäuble efter mødet til nyhedsbureauet Reuters².

¹ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2010/NEW011810A.htm>

² Kilde: Dagbladet Børsen 2-12-2009.